

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΠΙΜΗΝΙΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ

ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΝ ΕΛΛΕΓΓΕΙ ΙΑΤΡΟΥ.

ΥΠΟ

Ι. Π. ΠΥΡΔΑ.

Ἑτησία συνδρομή δραχ. ν. 3. Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν 3,50 προπληρωτέας.

ΕΤΟΣ Ζ'. — Ἐρ' Ἀθήραις 1 Φεβρουαρίου 1885. — ΑΡ. 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίοδος νόσου. Ἐπὴρεια τοῦ Ἠλεκτρισμοῦ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Σπλαγγνολογία. Περὶ ἐξανθημάτων. Ἐπὴρεια τῆς Σελήνης. Βάλσαμον Μεγαϊκόν. Ἀ γυναῖκες ἱατροί. Ὑγρὸν κατὰ κηλίδων. Μακροβιότης.

Α'. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗ

Περίοδος νόσου.

Ἡ ἐν τῷ διοργανισμῷ ὑπαρξίς νοσοποιοῦ ὕλης ἐστὶν ἡ πάσης νόσου παραγωγὸς αἰτία· ταύτης οὖν ἡ ἐκείθεν ἐξαφάνισις τὴν βέσιν πάσης ριζικῆς θεραπείας ἀποτελεῖ. Ταύτην δὲ ἐργάζεται αὐτὴ ἡ φύσις· διότι ποθεῖ τὴν ἐν τῷ διοργανισμῷ ἰσορροπίαν ὄντων τῶν λειτουργιῶν τῆς ζωικῆς ὑπάρξεως. Ἀμα λοιπὸν φανῇ ἡ

τῷ σώματι ποσὸν τι νοσοποιοῦ ὕλης, ἥτις ὡς ἐχθρὰ τῆς ζωικῆς ὑπάρξεως οὐδαμῶς ἀνεκτὴ ἐστὶ, σπεύδει ἡ φύσις συγκεντρώνουσα δυνάμεις ὅπως ἀποβάλλῃ καὶ ἐξαφανίσῃ ταύτην ἐκ τοῦ διοργανισμοῦ, καὶ οὕτως ἐπαναφέρει τὴν ὑγίειαν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον φέρει τὴν νοσοποιὸν ὕλην ἐπὶ τινος ἐπιφανείας, ἔνθα ὑπεραυξάνει τὴν ἐκκρίσιν αὐτῆς ἵνα, ὡς ἐν προσηρμένους ἐλέγχῃ, συμπαρασύρῃ καὶ ἀποβάλλῃ ταύτην. Πρὸς ὑπεραύξησιν ἐκκρίσεως συσσωρεύει ἡ φύσις ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας πλεῖον αἷμα ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τῆς ἐκεῖ τοποθετημένης νοσοποιοῦ ὕλης.

Ἐκ τῆς τοιαύτης συσσωρεύσεως εἰς τὰ τριχοειδῆ ἐκεῖ ἀγγεῖα αἵματος γίνεταί ἐξόγκωσις αὐτῶν μικρὰ κατ' ἀρχάς, εἴτα ἀναλόγως τοῦ ἐκεῖ ποσοῦ τῆς νοσοποιοῦ ὕλης ἐπαυξάνει ἐκ τούτου παράγεται ἐξ ὁ γ κ ω σ ι ς τῆς ἐπιφανείας· ἐρ υ θ ρ ό - τ η ς, ἔνεκεν τῆς συσσωρεύσεως τῶν σφαιριδίων τοῦ αἵματος· θ ε ρ μ ό τ η ς ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ αὐτῶν, ἔνεκεν τῆς πλείονος συνυπάρξεως καὶ συμπυκνώσεως αὐτῶν, θερμῶν ὄντων· καὶ ἀ λ γ η δ ώ ν, ὅταν ἐκ τούτου συμπιέζωνται τὰ ἐκεῖ εὐρισκόμενα νεῦρα. Ἡ τοιαύτη κατάστασις ἀποτελεῖ τὴν φλογώσιν.

Κατ' ἀρχάς, ὅταν ἡ συσσωρεύσις τοῦ αἵματος δὲν ᾔηται μεγάλη, οὔτε ἐπομένως ἡ θερμότης πολὺ ἐπαισθητὴ, ἀποτελεῖται ὑπερέκκρισις ἐκ τῆς ἐπιφανείας, μεθ' ἣν συναποβάλλεται καὶ ἡ ἐκεῖ ἐνυπάρχουσα νοσοποιὸς ὕλη. Ἐὰν ὅμως τὸ ποσὸν ταύτης ᾔηται μεῖζον καὶ ἐγκαίρως οὐκ ἀποβληθῇ, διότι ἡ φύσις οὐκ ἀνέχεται τὴν διαμονὴν ταύτης ἐπὶ πολὺ καὶ πέραν τοῦ ὀρισμένου χρόνου· πᾶν γὰρ γινόμενον ὀργανικὸν ἐφ' ὀρισμένον χρόνον γίνεταί· τότε ἡ φύσις ἄγει ἐπαυξάνουσα τὴν συσσωρεύσιν αἵματος, ἐξ οὗ πάντα τὰ ῥηθέντα ἀποτελέσματα μεῖζονα γίνονται, ἐπομένως καὶ ἡ θερμότης· ἀλλ' ἐκ ταύτης ἐπέρχεται διακοπὴ τῆς ὑπερέκκρίσεως· διότι τὰ ὑγρὰ ταχύτερον ἐκεῖθεν ἐξατμίζονται, τὰ δὲ ὑπόλοιπα συμπυκνούνται, καὶ κατόπιν γίνεταί ξηρότης τῆς ἐπιφανείας, ἥτις ἄγει μέχρις ὀρίου τινὸς ὀρισμένου παρὰ τῆς φύσεως, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἀκμὴ τῆς φλογώσεως. Μετὰ τοῦτο ἀρχίζει ἡ ἐλάττωσις αὐτῆς καὶ ὅλων τῶν ἀποτελεσμάτων μετὰ τῆς ἀναλόγως ἐλαττώσεως τῆς ἐκκρίσεως, ἥτις τότε πλεον παρῆχει ὕλας οὐχὶ ἀραιὰς καὶ ὑδαρεῖς· ἀλλὰ πεπυκνωμένας, καὶ χρωματισμένας κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἐκκρίσεως· ἐστὶ δηλαδὴ ἡ μετὰ τὴν ἀκμὴν ἀναφανομένη ὑπερέκκρισις κατ' ἀρχάς μὲν μαλλον πυκνὴ καὶ χρωματισμένη, ἔνεκεν τῆς ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ διαμονῆς μετὰ τῆς νοσοποιοῦ ὕλης καὶ τῆς θερμότητος,

εἴτα κατ' ὀλίγον ἄγει ἀραιουμένη, καὶ καθαρότερα, καὶ πλείονερα, μέχρις ὀρίου τινὸς χρόνου, καθ' ὃ ἀποτελεῖται ἅπασα ἡ ἀποβολὴ τῆς νοσοποιοῦ ὕλης, καὶ ἀπολήγει ἡ νόσος, ἥτοι γίνεταί ἡ ἰασις.

Β'. ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΚΑΣΤΩ.

Ἐπήρεια τοῦ ἐκ τῶν ἐνδυμάτων ἡλεκτρισμοῦ ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐν τῇ φυσικῇ πάντα τὰ βάρος ἔχοντα σώματα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις. Εἰς ἡ λ ε κ τ ρ α γ ω γ ᾱ, εἰς ἀ ν η λ ε κ τ ρ α γ ω γ ᾱ καὶ εἰς α ὕ τ η λ ε κ τ ρ ι κ ᾱ. Πάντα γὰρ τὰ σώματα ἔχουσιν ἡλεκτρισμόν.

Ἡ λ ε κ τ ρ α γ ω γ ᾱ λέγονται ὅσα ἔλκουσιν εἰς ἑαυτὰ τὸν ἡλεκτρισμὸν καὶ ἀποκτῶσι πολὺ ποσὸν ἐξ ἄλλου σώματος ἔχοντος πλείονα τοῦ δέοντος ἡλεκτρισμόν· τοιαῦτα σώματά εἰσιν ὁ ἔχων ὑγρασίαν ἀήρ, τὸ ὕδωρ, τὰ μέταλλα, ἡ λεύκη, ἡ ἰτέα, ὁ κάνναβος, ὁ λίνος, ὁ βάμβαξ, τὰ ζῶα, ὁ ἄνθρωπος κλπ.

Ἀ ν η λ ε κ τ ρ α γ ω γ ᾱ λέγονται ὅσα οὐδόλως ἔλκουσιν ἄλλοθεν τὸν ἡλεκτρισμόν· τοιαῦτά εἰσιν ὁ μὴ ἔχων ὑγρασίαν ἀήρ, (ὁ ξηρὸς ἀήρ) ἡ ὕελος, αἱ ῥητίναι, τὰ ῥητινοῦχα δένδρα, ἡ δάφνη, ἡ συκὴ, τὰ ὕδνα (ἵτενα), ἡ φυγὸς, τὸ δέριμα τῆς υαίνης, τῆς φώκης, ἡ μέταξα κλπ.

Α ὕ τ η λ ε κ τ ρ ι κ ᾱ λέγονται ὅσα διατηροῦσιν ἐν ἑαυτοῖς πλεῖον ποσὸν ἡλεκτρισμοῦ ἀφανοῦς, τὰ ὅποια ὅταν ἐντριβῶσιν ἐπὶ ὑέλου ἢ ἐπὶ ῥητίνης, ἀναπτύσσουσι μέγα ποσὸν ἡλεκτρισμοῦ· τοιαῦτά εἰσιν ὁ ξηρὸς ἀήρ, ἡ μέταξα, αἱ τρίχες, τὰ γουναρικά, τὰ πτερὰ, τὰ ἄχυρα, τὸ δέριμα τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν δὲν ἔχῃ ὑγρασίαν κλπ.

Γνωστὸν ἔστω ὅτι ὁ ἡλεκτρισμὸς εἶνε δύο εἰδῶν ὁ εἰς καλεῖται θετικὸς καὶ ὁ ἄλλος ἀρνητικὸς· οἱ ὁμώνυμοι ἀποθοῦσιν ἀλλήλου οἱ δὲ ἐτερόνυμοι ἔλκονται. Ὁ θετικὸς εἶναι ἰσχυρότερος τοῦ ἀρνη-

τικού και ενισχύει τὴν ζωϊκὴν δύναμιν, ὁ ἀρνητικὸς εἶναι ὀλιγώτερον ἰσχυρὸς καὶ χαλαρώνει τὴν ζωϊκὴν δύναμιν.

Ὅταν λοιπὸν αὐτὴλεκτρικὸν σῶμα ἐντρίβῃ ἐπὶ ὕδατος ἢ ἐπὶ ῥητινώδους σώματος, ἀναπτύσσεται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ μέγα ποσὸν ἤλεκτρισμοῦ, τοῦ ὁποῖου ὁ μὲν θετικὸς μένει ἐπὶ τοῦ αὐτὴλεκτρικοῦ, ὁ δὲ ἀρνητικὸς μεταβαίνει ἐπὶ τοῦ ἄλλου σώματος ὑελώδους ἢ ῥητινώδους.

Καταφανὴς γίνεται ὁ ἤλεκτρισμὸς οὗτος πειραματικῶς, ἐὰν τὸ αὐτὴλεκτρικὸν σῶμα ᾖ μεμονωμένον δι' ἀνὴλεκτρικοῦ σώματος.

Ὁ ἤλεκτρισμὸς ἀναπτύσσεται καὶ ὅταν δύο διάφορα αὐτὴλεκτρικὰ σώματα προστρίβωνται πρὸς ἀλλήλα κατ' ἀντίθετον φορὰν ἢ σταυροειδῶς, καὶ ὁ μὲν θετικὸς μεταβαίνει καὶ συσσωρεύεται ἐπὶ τοῦ ἑνὸς σώματος ὁ δὲ ἀρνητικὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Ἐὰν λοιπὸν προστρίβωνται πρὸς ἀλλήλα δύο σώματα τὸ ἓν ἐκ μαλλίων τὸ ἄλλο ἐκ μετάξης, εἰς ἀμφοτέρω ἀναπτύσσεται ἤλεκτρισμὸς, ὁ μὲν θετικὸς ἀναπτύσσεται ἐπὶ τοῦ ἑνὸς, ὁ δὲ ἀρνητικὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου.

Ὅθεν ἐὰν τὸ δέριμα τοῦ ἀνθρώπου μὴ ἔχων ὑγρασίαν προστρίβῃ δι' ὑφάσματος μαλλίνου ἢ μεταξωτοῦ, θέλει ἤλεκτρισθῇ καὶ ὁ μὲν ἀρνητικὸς συσσωρεύεται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος τοῦ ἀνθρώπου, διότι τοῦτον φιλεῖ· ὁ δὲ θετικὸς ἐπὶ τοῦ ὑφάσματος. Ἐὰν λοιπὸν φορῇ τις μάλλινον ἢ μεταξωτὸν ἔνδυμα κατὰσαρκα, διὰ τῶν κινήσεων τοῦ σώματος ἐκ βαδίσματος κλπ. ἐπιτρίβεται ἐπὶ τοῦ δέρματος τὸ ἔνδυμα καὶ ἀναπτύσσεται ἤλεκτρισμὸς ἀρνητικὸς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος, θετικὸς ἐπὶ τοῦ ἐνδύματος.

Εἰς τὸν τοιοῦτον πλεονασμὸν τοῦ ἀρνητικοῦ ἤλεκτρισμοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἀποδοτέον τὰς ἐπισυμβαίνουσας ἐνίοτε εἰς τινὰς κακοδιαθεσίας καὶ παρὰ χάς ἀνευ ἄλλης γνωστῆς αἰτίας. Τινὲς ἀποδίδουσι τὴν αἰτίαν ταύτην εἰς ἐπήρειαν τῆς Σελήνης.

Ἡ χρῆσις λοιπὸν τοῦ ἐκ βάμβακος ἐχέσρκου (ὕποκαμψου) εἶνε καὶ κατὰ τοῦτο ὠφέλιμος· διότι ὡς ἤλεκτραγωγὸν σῶμα ἀφαιρεῖ ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος τὸν τυχὸν πλεονάζοντα ἀρνητικὸν ἤλεκτρισμὸν, τὸν ἀενάως παραγόμενον ἐκ τῆς ἐπι-

ρείας τῆς ἀτμοσφαίρας, ἐκ τῆς ἀδήλου διαπνοῆς, κλ. καὶ διατηρεῖ τακτικωτέραν τὴν τοῦ δέρματος λειτουργίαν.

Ὁφελεῖ ἰδίως τὸ ἐχέσρκον εἰς τοὺς ἔχοντας κίματῶδη κράσιν καὶ τοὺς ξηρὸν τὸ δέριμα, οἷοί εἰσι τινες καχεκτικοί, κλπ.

Γ'. ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ.

Σπλαγχνολογία.

Ἡ σπλαγχνολογία ἐξετάζει τὰ σπλάγχνα τοῦ ἀνθρώπου, τὰ ὁποῖα διαίρουσιν εἰς δύο εἶδη· Α' εἰς σπλάγχνα τῶν αἰσθήσεων καὶ Β' εἰς κυρίως σπλάγχνα ἢ ἔγκαια, τὰ ὁποῖα εἰσὶν ὄργανα τῆς φυτικῆς ζωῆς.

Α'. Σπλάγχνα τῶν αἰσθήσεων.

Γαῦτα ἀποτελοῦσι τὰ ὄργανα τῶν αἰσθήσεων. Αἱ αἰσθήσεις ἀποτελοῦσι τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τοῦ σώματος καὶ ἔχουσι κοινὸν χαρακτῆρα. Ὅλα σχεδὸν αἱ αἰσθήσεις κενεῖται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ διὰ νεύρων παχέων καὶ βραχέων συνέχονται μετὰ τοῦ ἐγκεφάλου. Διὰ τῶν αἰσθήσεων ὁ ἀνθρώπος συγκοινωνεῖ μετὰ τῶν ἔξωθεν ὄντων. Εἰσὶν αὗται πέντε, Ἀφῆ, Ὁσφρησις, Γεῦσις, Ὁρασις καὶ Ἀκοή.

Ἀφῆ.

Ἡ ἀφῆ γίνεται διὰ τοῦ δέρματος.

Τὸ σῶμα περικαλύπτεται πάντοθεν διὰ μεμβράνης καλουμένης δέρματος, τὸ ὁποῖον ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὰς ἐντὸς ἐπιφανείας, τὰς ὁποίας ὠσχύτως ἐπικαλύπτει, καὶ ἀποτελεῖ τὴν βλενομεμβράνην. Ὑπάρχει λοιπὸν δέρμα ἐξωτερικὸν καὶ δέρμα ἐσωτερικόν· ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ δέρματος φέονται αἱ τρίχες καὶ αἱ ὀηλαί· ἀποτελεῖται δὲ τὸ δέριμα ἐκ στρωμάτων ἐπιτεθειμένων ἀλλήλοις. Τὸ ὅλως ἔξωθεν στρῶμα καλεῖται ἐπιδερμὶς, τὸ μετὰ τοῦτο εἶναι τὸ βλενώδες στρῶμα, Μελπίγειον καλούμενον, τὸ ὁποῖον ἔχει χρῶμα διάφορον μέλαν, λευκόν, ὑπομέλαν,

ερυθρόν, ἐξ ὕλης μιξώδους, ἐξ οὗ διακρίνονται αἱ διάφοροι φυλαί.
Ἐκ τῆς ἐπιδερμίδος, ἥτις εἶναι στρώμα κερατῶδες ὡς ἀποτε-
λούμενον ἐκ κέρατος ὕλης, παράγονται αἱ τρίχες, οἱ ὄνυχες κλ.
ἅπερ γίνονται ἐκ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς κερατῶδους ὕλης. Αἱ τρί-
χες καὶ οἱ ὄνυχες ἀποτελοῦνται ἐκ δύο μερῶν ἐκ τοῦ κορμοῦ,
καὶ ἐκ τῆς θηλύδος. Ἡ θηλύς εἶνε ἡ ῥίζα.

Τὸ δέριμα εἷς τινα ζῶα χρησιμεύει ὡς προστασία, εἰς τὸν
ἄνθρωπον εἶναι ὄργανον αἰσθητικότητος. Ὅθεν καὶ πᾶσα ἐπ' αὐτοῦ
ἐντύπωσις μεταδίδεται εἰς τὸν ἐγκέφαλον.

Τὸ δέριμα δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς ὄργανον τῶν ἐκκρίσεων.
δι' αὐτοῦ ἐκκρίνυνται περιτταὶ ὕλαι, ἀποτελοῦσαι τὴν ἄδηνον
διαπνοήν, τὸν ἰδρῶτα καὶ λιπαράν τινα ὕλην, ἥτις διατηρεῖ τὴν
ὕγροσκοπικότητα τῆς ἐπιδερμίδος· τὸ δέριμα διὰ τῆς ὑγρασίας
νοτίζει.

Τὸ δέριμα χρησιμεύει καὶ πρὸς ἀπορρόφησιν τῶν ἐπ' αὐτοῦ
κειμένων ὑλῶν ὑγρῶν, ἀερῶδων ἢ μαλακῶν. Ἐνεκα δὲ τῆς ἰδιό-
τητος ταύτης γίνεται χρῆσις φαρμάκων πρὸς εἰσαγωγὴν ἱατρι-
κῶν εἰς τὸν διοργανισμόν.

Αἱ ῥάγες τῶν χειρῶν εἰσὶ τὸ μᾶλλον εὐαίσθητον μέρος πρὸς
τὴν ἀφὴν καὶ τὴν αἰσθητικότητα.

Δ'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

— ο —

Περὶ τῶν ἐξανθηματικῶν νόσων Φοινιγμοῦ καὶ Ἰλαρᾶς.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς εἰς τὰς ἐπιστήμας προόδου τῶν Ἀρά-
βων ἀνεφάνησαν ἐν Εὐρώπῃ ἀλληλοδιαδόχως τρεῖς ἐξανθηματι-
καὶ ἐπιδημικαὶ νόσοι, αἵτινες, ὅπου ἐνέσκηπτον, ἐπέφερον μεγά-
λας καταστροφάς· εἰσὶ δὲ αὗται, ἡ εὐλογία, ἡ ἱλαρὰ καὶ ὁ φοι-
νιγμός.

Ἐκάστη τῶν νόσων τούτων ἔχει πολλὰ ὀνόματα. Ἐπὶ τῆς ἐπο-
χῆς ἐκείνης πᾶσα ἐπιδημία ἐλέγετο λοιμικὴ (morbus) καὶ ἔκα-
στον εἶδος ἐλάμβανεν ἐπίθετον, ὡς ὀμιλήσωμεν ἀκολούθως· νῦν δὲ
λέγομεν ὀλίγα περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς εὐλογίας· διότι εἰσέτι πολ

λοὶ εἰσὶν οἱ ταῦτα ἀγνοοῦντες. Ἄλλ' ἀνθ' ἡμῶν ἐάσωμεν τὸν
σοφὸν ἱατροειδίσκαλον Ἀναστ. Γεωργιάδην Λευκίαν, τὸν ἐκ τῶν
πρώτων καθηγητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Ἴδου τί περὶ
τούτου λέγει ἐν τοῖς περὶ λοιμοῦ ἀφορισμοῖς αὐτοῦ ἐν ἀρχαίᾳ
γλῶσσῃ, ἣν ἤδη ἀπλοποιοῦμεν.

«Τὴν κοινῶς καλουμένην εὐλογίαν πρῶτος ὠνόμασεν ὁ
»Συναίσιος φλυκταίνουσαν λοιμικήν. Τινὲς δὲ διατείνονται ὅτι
»ἀντὶ τοῦ εὐλογία ποιεῖ ἐκφλογία νὰ λέγηται, παράγοντες τὴν
»λέξιν ἐκ τοῦ ἐκφλέγειν. Ἐξεταστέον ἤδη διατὶ ὁ μὲν Συ-
»νάσιος ἑλλην ἱατρός ὁ τὸν Ἀραβὰ ἱατρὸν Ἀβου Σαφάρ κατὰ
»τὸν IB' αἰῶνα μ. Χ. μεταφράσας, τὴν νόσον φλυκταίνουσαν
»λοιμικήν ὠνόμασεν. Ὁ δὲ ἀνώνυμος μεταφραστὴς τοῦ Μωά-
»μεθ Ῥαζζή, ὅστις ἔζη κατὰ τὸν ID' αἰῶνα μ. Χ. μετεχειρίσθη
»οὗτος τὴν λέξιν εὐλογίαν.

»Ἡ ἀραβικὴ λέξις χάσπε οὐ σημαίνει αὐτὴν ταύτην τὴν νό-
»σον, ἀλλ' ἀπλῶς φλυκταίνιδας. Καὶ οἱ Τοῦρκοι τὴν φλυκταίνου-
»σαν λοιμικήν καλοῦσι τουρκιστὶ Τσιτσέκ, ὅπερ σημαίνει ἄνθη. Χάσ-
»πε ὀνομαζοῦσι καὶ τὰς ἐκ λοιμοῦ κηλίδας.

»Ὁ ῥηθεὶς ὅμως μεταφραστὴς τοῦ Ῥαζζή ἔθετο τὸ ὄνομα εὐ-
»λογία διὰ τὸν ἐξῆς λόγον,

»Ὡστερ οἱ πάλαι Ἕλληνες οὕτω καὶ οἱ Ἀραβες καὶ οἱ τού-
»των ὁμόθησκοι Τοῦρκοι πολλὰ πράγματα δεινὰ καὶ ἀπαίσια
»ὀνομαζοῦσι διὰ εὐφημοτέρων λέξεων. Φάνεται λοιπὸν ὅτι
»ἐν τῇ ἀραβικῇ ἀντιγράφῃ δὲν ἦτον ἡ λέξις Χάσπε, ἀλλὰ ἡ
»μοῦ Βαρέ ἢ μοῦ βαρέα, ὅπερ σημαίνει εὐλογίαν.
»Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἕλλην οὗτος μεταφραστὴς τὴν νόσον ἐκά-
»λεσεν εὐλογίαν, καὶ οὕτω πρέπει νὰ ὀνομάζεται καὶ ὅχι
»ἐκφλογία, τὴν ὁποίαν λέγει ὁ Σπρεγγέλιος. Οἱ γνωρίζον-
»τες τὴν ἀραβικὴν γλῶσσαν δύνανται νὰ ἀναγνώσωσιν ἀραβιστὶ
»τὰ κείμενα, ἂν πῶζονται, καὶ βεβαιῶσαι περὶ τούτου. Ἀλλως
»δὲν δικαιούμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὸν μεταφραστὴν ἀμαθῆ Ἕλ-
»ληνα καὶ νὰ λάβῃ τὴν ἀνύπαρκτον εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν
»λέξιν ἐκφολογίαν· διότι ἑλληνιστὶ μόλις πῦρε τὸς εὐλογίας
»δύναται ὀνομασθῆναι· καὶ οἱ καθ' ἡμᾶς Τοῦρκοι τὸν λοιμὸν μοῦ
»βαρὲ ἢ μοῦ βαρέα καλοῦσιν, ὃ ἐστὶ νόσον εὐλογημένην. Καὶ
»κοινῶς παρ' ἡμῖν ἡ Πανόλης, ἡ πανούκλα, καλεῖται εὐλογίη-
»μὲν ἢ καὶ λόγην.

Καὶ ὁμοῦ πολλοὶ τῶν παρ' ἡμῶν δημοσιογράφων νεωτερίζοντες οὐ γράφουσιν εὐλογίαν τὴν νόσον, ἀλλὰ εὐφρογίαν χωρὶς καὶ νὰ μάθωσιν ἂν ὑπάρχῃ ἑλληνικὴ τοιαύτη λέξις· ὑπάρχει ἡ λέξις φλογίς σημαίνουσα κρέας ὁπτόν ὡς τὴν μπιρτζόλαν. Ἀνεκτώτερον ἤθελεν εἶσθαι ἔαν τὴν ἔγραφον ἐκφρογίαν κατὰ τὸν Γερμανὸν Σπρεγγέλιον, ὅστις θέλει νὰ διορθώσῃ τὸ ἑλληνικὸν κείμενον ὡς ἐσφαλμένον, ἀλλ' οὕτε λέξις ἐκφρογία ὑπάρχει παρ' Ἑλλήσιν. (Ἰδε Φοῖβον ἔτους Γ'. σελ. 98).

Καὶ αἱ τρεῖς αὗται νόσοι ἔχουσι σχεδὸν κατ' ἀρχὰς τὰ αὐτὰ προδρομικὰ συμπτώματα, καὶ δὲν διακρίνονται εὐκρινῶς ἀπ' ἀλλήλων παρ' ὅταν φανῇ τὸ ἐξάνθημα, τὸ ὁποῖον ἐν ἐκάστῃ παρέχει ἴδια διακριτικὰ συμπτώματα.

Ἐν ἐκάστῃ ἀναφαίνεται ἐν πρώτοις ῥίγος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐπισηπτόν, πυρετός, κεφαλαλγία, μικρὰ ἢ μεγάλη κόπωση καὶ κακοδιαθεσία· ὡς τὰ ἐκ κρυολογήματος συμπτώματα καταρροϊκά.

Καὶ εἰς μὲν τὴν Εὐλογίαν παρίστανται ὡς γενικὸν κρυολογήμα καταρροϊκόν. Εἰς δὲ τὸν Φοινιγμὸν καὶ τὴν Ἰλαρὰν ὡς ἴδια καταρροϊκὰ συμπτώματα.—Τὴν δευτέραν ἡμέραν πρὸς τὴν τρίτην, ἔαν ἡ νόσος ᾔναι ὁ φοινιγμὸς, ἀναφαίνονται συμπτώματα ἄγχης ἢ ἀμυγδαλίτου μετὰ βηχὸς ξηροῦ καὶ τραχέως. Ἐάν δὲ ᾔναι ἡ Ἰλαρὰ παρίστανται συμπτώματα ῥινοκοτάρρου. Κατὰ τὴν τρίτην πρὸς τὴν τετάρτην ἡμέραν πάντα τὰ ῥηθέντα συμπτώματα αὐξοῦνται καὶ τότε ἀναφαίνεται τὸ ἐξάνθημα. Κατ' ἀρχὰς μὲν στίγματα ἐρυθρὰ ὡς δαγκάσματα ψύλλων, ἅπερ πολλαπλασιάζονται, μεθ' ἃ ὁ πυρετὸς ἐλαττοῦται καὶ ἰδρὼς νοτίζει τὸ δέριμα. Ἐν πρώτοις ἀναφαίνονται ἐπὶ τοῦ προσώπου, εἴτα ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ, τοῦ στήθους, τῆς κοιλίας, τῶν ποδῶν, καὶ τῶν χειρῶν. Μετὰ δὲ 24 ὥρας περίπου τὸ ἐξάνθημα λαμβάνει τὸν χαρακτήρα τῆς νόσου, εἰς ἣν ἀνήκει· καὶ εἰ μὲν εἶναι εὐλογία, τὰ στίγματα γίνονται φλύκταιναι μικραὶ κατ' ἀρχάς· ἔαν ᾔναι φοινιγμὸς γίνονται πλατέα καὶ σκληρά. ἔαν δὲ Ἰλαρὰ, μικρὰ, περιωρισμένα καὶ ἐξέχοντα.

Ἄμα φανῶσι τὰ πρῶτα στίγματα τοῦ ἐξανθήματος, βλάπτει πᾶσα ἐξαγωγή αἵματος· διότι ἐξασθενεῖ τὴν φύσιν, καὶ ἐμποδίζει τὴν ἐκχυσιν τοῦ ἐξανθήματος. Ἀπαιτεῖται ἔτι μείζων προσοχή πρὸς διατήρησιν ἀδιακόπου θερμότητος τοῦ σώματος· διότι πᾶσα περίψυξις ὀλεθρία καθίσταται. Πρέπει ἐν γένει νὰ ἐνισχυθῇ

ἡ φύσις ὅπως ἐκβάλῃ τὸ ἐξάνθημα. Ἡ ἐνίσχυσις γίνεται διὰ τῶν τονικῶν ἰδρωτικῶν ἱατρικῶν καὶ διὰ ποτῶν πάντοτε χλιαρῶν ἐγγύματος ἀκτῆς, φυλῶρας, πορτοκαλλάδας, σεμάδας, κτλ· ἡ σεμάδα παρέχει καὶ ὁρεπτικὰς ὕλας. Καθ' ὅλον τὸ δεύτερον στάδιον τῆς νόσου πρέπει νὰ γίνηται ἀποχὴ τροφῆς, ἐκτὸς ἂν ἡ ὁρεξις ἀπαιτῇ, τότε δοτέον ζωμὸν ὀρνίθου μετὰ κόκου ὠοῦ, ἢ μόνον ἕνα ἢ δύο καθ' ἡμέραν κρίκους ὠοῦ μαλακοῦς.

Ἄο' οὐ γίνῃ ἡ ἐκχυσιν τοῦ ἐξανθήματος, καὶ ἀρχίσωσι νὰ μαραίνωνται, ὅτε τελειώνει τὸ δεύτερον στάδιον καὶ ἀρχεῖται τὸ τρίτον, δοτέον τροφὴν πλείονα πάντοτε ἐλαφράν· ἡ διατήρησις διαρκοῦς θερμότητος καὶ ἡ προφύλαξις ἐκ κρυολογήματος πρέπει νὰ ἐξακολουθῇ ἐπιμελῶς ὡς καὶ ἡ προσήκουσα δίαιτα. Ἀεττομερέστερον θέλομεν διαλάβει εἰς τὰ καθέκαστα περὶ φοινιγμοῦ καὶ Ἰλαρᾶς.

Περὶ τῆς ἐν γένει θεραπείας.

Πρὸς ἀσφαλεστέραν ἐπιτυγῇ θεραπείαν ὁ Ἰατὴρ ὀφείλει νὰ ἐνισχύῃ τὴν φύσιν καὶ νὰ ἀδυνατῇ τὴν νόσον, ἵνα ὑπερσχύσασα ἡ φύσις καταστρέψῃ τὴν νόσον· μάχη γίνεται μετὰ τὴν φύσιν καὶ νόσου.

Ἐάν λοιπὸν κατὰ τὰ προδρομικὰ συμπτώματα ἡ εἰσβολὴ τῆς νόσου ᾔναι σφοδρὰ, ὑπάρχει δηλαδὴ πολὺς πυρετός, κεφαλαλγία, βάρος ἐπὶ τῶν ὀμοπλάτων κλπ. καὶ ὁ πάσχων ᾔναι ὠρίμου ἡλικίας καὶ εὐέκτης, ὠφελεῖ μικρὰ φλεβοτομία, γιγνομένη κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς ἐνδοξείας τῶν προδρομῶν· οὕτως τὸ ἀναφανησόμενον ἐξάνθημα καθίσταται ἡπιότερον καὶ ἐλαφρότερον· ἔαν ὑπάρχῃ δυσκοιλιότης, ἀντὶ φλεβοτομίας ὠφελεῖ τὸ ἐλαφρὸν καθάρσιον. Ἀμφοτέρω εἰσὶν ἐξασθενικά τῆς νόσου. Οὕτως ἐλαττοῦται ἡ ὀρμὴ τῆς νόσου, καὶ τὸ ἐξάνθημα ἐκχύνεται ἐλαφρότερον. Ἡ τοιαύτη φλεβοτομία ἰδίως ὠφελεῖ κατὰ τῆς εὐλογίας (συνάμα δὲ ξηρίαι, ἀντιμονίου, (στίμμιως διαφορητικοῦ) κατὰ τὴν συνταγὴν τὴν ἀναφερομένην ἐν τῷ Φοίβῳ ἔτους Α'. Σελ. 35. ὑπάρχοντος πυρετοῦ, ἅπερ βαρείας τροφῆς· ζωμὸς κρέατος μετὰ κόκου ὠοῦ· εἴνε ἱκανὴ τροφή· ἅπερ πόσεως ψυχροῦ ὕδατος, δὸς πίνειν χλιαρὰν σεμάδα, ἢ πορτοκαλλάδα καλ.

Εἰ ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ.

—ο—

Βάλαμον Μεκαϊκόν.

Τὸ βάλαμον τοῦτο εἶνε ὕλη ῥητινώδης, ἐκκρινόμενη ἐκ τοῦ δένδρου τοῦ καλουμένου Ἀμυρις ἢ Βαλαμέα Μεκαϊκή, τὸ ὁποῖον φύεται ἐν τῇ Ἀραβίᾳ καὶ ἰδίως ἐν ταῖς χώραις τῆς Μέκκας καὶ Μεδένης. Ἀπολαμβάνουσι τὴν ὕλην ταύτην δι' ἐγγαράξεως τοῦ φλοιοῦ τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν κλάδων τοῦ δένδρου. Ἀπολαμβάνουσι προσέτι τοῦτο καὶ διὰ τῆς βράσεως τῶν νέων κλάδων εἶνε λοιπὸν δύο εἰδῶν, τὸ ἐν τῷ ἐξαγόμενῳ δι' ἐγγαράξεως τοῦ δένδρου, καὶ τὸ ἄλλο τὸ διὰ βράσεως τῶν νεκρῶν κλάδων.

Τὸ πρῶτον καλεῖται ἰδίως βάλαμον τοῦ μεγάλου Κύρου τῆς Ἰουδαίας, τῆς Σειρίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως· εἶναι πολῦ τιμον καὶ σπάνιον· διότι πᾶν σχεδὸν τὸ ἀπολαμβανόμενον διὰ τῆς ἐγγαράξεως ἀποστέλλεται πρὸς τὸν Σουλτάνον, πρὸς χρῆσιν τοῦ παλατίου. Εἶνε καταστάσεως ὑγρᾶς, διαφανοῦς, ἐλαφρότερον τοῦ ὕδατος καὶ ἀδιάλυτον ἐν αὐτῷ, χρώματος λευκωποῦ, ἔχει ὁσμὴν εὐωδιστάτην καὶ τερπνὴν. Παλαιούμενον πυκνοῦται καὶ γίνεταί σχεδὸν στερεόν, κιτρινίζει, καὶ ἀποβάλλει τὴν διαφάνειάν του καὶ αὐτὴν τὴν εὐώδη ὁσμὴν.

Τὸ δεύτερον ὡσαύτως εἶναι ὑγρὸν, ἀλλ' οὐ διαφανές καὶ ἀποστερεῖται τῆς τερπνῆς ἐκείνης εὐωδίας τοῦ γνησίου· ἡ ὁσμὴ του ὁμοιάζει τῇ τῆς περεβινθίνης, μεμιγμένης μετὰ ἐλαίου λεμονίων.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀντολῆς ἀποδίδουσι σημαντικὰς ἰδιότητας εἰς τὸ βάλαμον τοῦτο. Τὸ θεωροῦσι φάρμακον θεραπευτικὸν κατὰ πολλῶν νόσων, καὶ ὡς προφυλακτικὸν κατὰ ἐπιδημιῶν καὶ ἄλλων παθῶν, διόπερ καὶ ὡς κοσμητικὸν μεταχειρίζονται τοῦτο. Ἦτο γνωστὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, οἵτινες ἠγνόουν τὸ δένδρον ἐξ οὗ ἐπήγαζεν.

Ὁ κερπὸς τοῦ δένδρου τούτου καλεῖται καρποβάλαμον, τὸ δὲ ξύλον, ξυλοβάλαμον· τοῦτο μεταχειρίζονται ὡς λιθάνισμα.

Ζ'. Ἐπηρεία τῆς Σελήνης ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Οἱ ἀρχαῖοι παρετήρησαν ὅτι αἱ ἔγκυοι γυναῖκες τίκτουσιν εὐκολώτερον ἐν ὥρᾳ πανσελήνου· διότι καὶ οἱ σφιγκτήρες τῆς μήτρας καὶ τοῦ κολεοῦ χαλαρούμενοι εὐκόλως διστέλλονται, καὶ ἡ πληθώρα τῶν ὑγρῶν αὐξάνει καὶ διευκολύνει τὴν ἐξοδὸν τοῦ βρέφους. Διὰ τοῦτο τὸ πάλαι αἱ γυναῖκες τίκτουσαι ἐπεκαλοῦντο τὴν βοήθειαν τῆς Ἀρτέμιδος, πρὸς ἣν καὶ ὅταν ἐνυμφεύοντο αἱ νεάνιδες ἠύχοντο, καὶ τὴν παρθενικὴν ζώνην ἀφιέρουν τῇ Ἀρτέμιδι ἵνα τὰς προστατεύσῃ ἐν τῷ τοκετῷ. Διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο ὑπὸ τὴν ἑννοίαν ταύτην ἡ Ἀρτεμις Ἐλευθῶ ἢ Ἐλειθυῖα. Οὕτω διέμεινε καὶ παρ' ἡμῖν τὸ ἐπικαλεῖσθαι τὰς τίκτους τὸν ἄγιον Ἐλευθέριον.

Ἰστέον ὅτι ἡ Σελήνη ὑπὸ τὴν ἑννοίαν τῆς ἐπηρείας ἐπὶ τῆς ζωῆς, διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, ὡς θεὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐκαλεῖτο μυθολογικῶς Φοῖβη καὶ ὁ ἥλιος Φοῖβος ὡς ἱκτρός σώζων ἐκ θανάτου· ὡς θεὰ δὲ τῆς Γῆς ἐκαλεῖτο Ἀρτεμις καὶ ἦτο θεὰ τοῦ κυνηγίου, ἐλέγετο καὶ Ἀλκυονα ἢ Δικτύνα· διότι ἐν πανσελήνῳ φθείρονται τὰ τῶν ἀλίων δύντια, ἡ κατ' ἄλλους ἐκ τινος ἀκρωτηρίου τῆς Κρήτης, ἐνθα ὑπῆρχε ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος δύντιον καλούμενον, ἐκαλεῖτο καὶ Τριαία, ὡς προστατῆς τῶν τριῶν (ὁδῶν). Ὡς θεὰ τῆς σήψεως ἐκαλεῖτο Ἐκάτη, εἰς ταύτην ἀπέδιδον πάσας τὰς νυκτερινὰς πράξεις καὶ τὰς τοῦ ἔρωτος. (Θεοφ. εἰδ. Β')· αὕτη ἐτιμώρει ἐπὶ 100 δρόμον ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τῆς Στυγὸς τοῦς μὴ ἐνταφιαζομένους. Ἡ Ἐκάτη ὤριζε τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς ζωῆς· ὡς θεὰ τοῦ ἄδου ἐκαλεῖτο Περσεφόνη, ἦτο λοιπὸν τρικέφαλος. Ὁ Ἀριστοτέλης (ισ' ζ') λέγει ὅτι τὰ νήπια πονοῦσι μᾶλλον ἐν πανσελήνῳ. Καὶ τοῦτο δέον οὕτως ἔχειν, διότι κατὰ τὴν πανσελήνον τὸ σῶμα γινόμενον χαλαρὸν, ὑγρὸν, καθίσταται καὶ φυσῶδες, ἐπομένως ἀέρια παράγονται πλείονα εἰς τὰ ἔντερα τῶν νηπίων. Τὰ νήπια εἰσι φύσει φυσῶδη· ἐκ τῶν φυσῶν διαστέλλονται τὰ ἔντερα, καὶ ἐκ τῆς διαστολῆς ταύτης ἐπιγίγνονται πόνοι. Ὁ Ἀριστοτέλης προσέτι λέγει ὅτι καὶ αἱ συλλήψεις γίνονται μᾶλλον κατὰ τὸ τέλος τῆς Σελήνης· καὶ τοῦτο δύναται νὰ ᾔναι ἀληθές· διότι ἡ πανσελήνος οὕσα ὑγρὰ, χαλαρωτικὴ, ψυχρὰ καὶ σηπώδης ἐξασθενεῖ τὴν ζωτικὴν δύναμιν. Ἐνῷ ἡ νέα Σελήνη εἶναι θερμὴ, ξηρὰ καὶ το-

νική, καὶ αὖξει τὴν ζωϊκὴν δύναμιν, ἐπομένως καὶ συντελεστικὴ πρὸς τὰς συλλήψεις, αἵτινες γίνονται ἐν ὀργασμῷ καὶ οὐχὶ ἐν νωθρότητι.

Τὰ καταμήνια τῶν γυναικῶν ἔρχονται κατὰ τὰς περιόδους τῆς Σελήνης κατὰ 28 ἡμέρας. Εἰς τινὰς κατὰ 25 συνήθως κατὰ τὴν φθίνουσαν σελήνην. Εἰς δὲ τὰς παρθένους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ τὴν νέαν Σελήνην. Διὰ τοῦτο ἡ περιοδικὴ αὕτη αἰμορραγία τῶν γυναικῶν καλεῖται κατὰ μῆνα, ἡ ἔμμηνα. Μὴν κυρίως ὀνομάζεται ἡ περίοδος τῆς Σελήνης. Ἐν γένει αἱ φάσεις τῆς Σελήνης ἔχουσιν ἐπήρειαν ἐπὶ τῆς σωματικῆς διαθέσεως, ἢ μεταλαμβάνουσι καὶ αἱ ἡθικαὶ δυνάμεις. Ἐν ἐκάστῳ ὑπάρχει περιοδικότης ὡς καὶ εἰς τὰς σωματικὰς καὶ ἡθικὰς διαθέσεις. Ἰδίως εἰς τοὺς καχεκτικούς καὶ ἀδυνάτους κατὰ μῆνα ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἡ χροιά μεταβάλλεται εἰς μικρὰν ὠχρότητα, ἡ ἀναπνοὴ γίνεται ταχύτερα, ἡ πέψις τῶν τροφῶν δυσχερεστέρα, καὶ ἐνίοτε καὶ τὰ οὖρα θολοῦνται. Τινὲς ἔχουσιν κακουχίαν γενικὴν ἀνέκφραστον, ἥς μεταλαμβάνει καὶ τὸ ἡθικόν· διότι καὶ αἱ ιδέαι καὶ τὸ διαλογίζεσθαι γίνονται δυσχερέστερα, ἐπιγίγνεται μελαγχολία καὶ ὀργίλη διάθεσις, ἣτις ἐπικρατεῖ μετὰ ἀδρανείας, τῆς διαθέσεως. Ἡ κατάστασις αὕτη διαρκεῖ ἡμέρας τινὰς καὶ παύει αὐτομάτως. Τὰ τοιαῦτα γίνονται καταφανεστέρον εἰς τὰς γυναῖκας καὶ εἰς τοὺς ἀδυνάτους.

Ὁ Γαληνὸς καὶ πολλοὶ πρὸ αὐτοῦ, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτὸν παραδέχονται, ὅτι ἡ ἐπιληψία προέρχεται τῇ ἐπηρείᾳ τῆς Σελήνης. Ὁ δὲ Ἀρνὼδ, ὑπάρχας τῷ 1312 μ. Χ. ὥρισεν ὅτι αὕτη ἀναφαίνεται κατὰ τὰς κράσεις εἰς διαφόρους ἐποχὰς τῆς Σελήνης· ὅτι κατὰ τὸν πρῶτον τετραγωνισμόν γίνεται ἐκ φλεγματικῆς κράσεως, κατὰ τὴν πανσέληνον καὶ τὸν β' τετραγωνισμόν ἐκ τοῦ αἵματος καὶ κατὰ τὴν νομηνίαν ἐκ μελαγχολίας. — Τὸ συνήθεστέρον ἀναφαίνεται κατὰ τὴν φθίνουσαν σελήνην· ἄλλοτε ὁμῶς ἔρχεται ἀτάκτως.

Ἀρχαίῳθεν διστηρήθη ἡ ιδέα ὅτι ἡ ἐπιληψία προέρχεται ἐκ τῆς ἐπηρείας τῆς Σελήνης· διόπερ σεληνιαῖα νόσος καὶ σεληνιασμός ἐκλήθη. Ὁ δὲ πάσχων, λέγεται σεληνιαζόμενος (lunatics). Ὁ Ἀρεταῖος, ὁ ἰατρὸς, λέγει ὅτι ἐκαλεῖτο σεληνιαῖα νόσος· διότι ἐστέλλετο ὑπὸ τῆς θεᾶς Σελήνης πρὸς τιμωρίαν τῶν αὐτῇ ἀσεβοῦντων. Καὶ ἐπὶ Χριστοῦ οἱ πάσχοντες τὴν νόσον ταύτην ἐκαλοῦντο σεληνιαζόμενοι. Οὕτως ἀναφέρει ὁ Λουκάς λέγων· «καὶ προσήγγον αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας

ποικίλοις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ σεληνιαζόμενους καὶ παραλυτικούς· καὶ ἄλλαχού λέγει.

«Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν ὅτι σεληνιαζέται καὶ κακῶς πάσχει·» πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ».

Ἐκαλεῖτο δὲ ἡ νόσος αὕτη καὶ Ἡρακλεία νόσος διὰ τὸν Ἡρακλέα πάσχειν ἐκ ταύτης, ἡ κατ' ἄλλους διὰ τὸ ἀθεράπευτον καὶ ἀκατανίκητον αὐτῆς, ἀνθισταμένης κατὰ πάσης θεραπείας. Ἡρακλείον δὲ πάθος ἐκαλεῖτο καὶ ἡ ἐλεφάντιασις τῶν Ἑλλήνων ἣτις καὶ μεγίστη ἐλέγετο· διὰ τὸ ἀθεράπευτον αὐτῆς. Ἐκαλεῖτο δὲ ὁ σεληνιασμός καὶ ἰερά νόσος· ὡς ἐκπεμπομένης κατὰ Σουῖδαν ἐκ τῆς Σελήνης, ἰερᾶ οὐσῆς. ἐλέγετο καὶ ἄβας, ἰατρικῶς λέγεται ἐπιληψία.

Οἱ Ῥωμαῖοι ὠνόμαζον ταύτην νόσον τῆς συνελεύσεως· (morbus comicialis) διότι εἴτις προσεβάλλετο ὑπὸ ταύτης ἐν συνελεύσει, ἀμέσως αὕτη διελύετο, ὡς δῆθεν κακὸς οἰωνός· τὸ δὲ ἀληθὲς αἴτιον εἶνε ὑγεινόν· διότι ἡ νόσος αὕτη ἐνίοτε μεταδίδεται κατὰ συμπάθειαν εἰς τοὺς ὄρωντας τὸν πάσχοντα· διὰ τοῦτο παρ' ἡμῶν ἐμποδίζουσι τὸ ὄραν σεληνιαζόμενον καὶ μάλιστα τὰ μικρὰ παιδιά.

Οἱ νεώτεροι ἰατροὶ ἐν Εὐρώπῃ ἀμφιβάλλουσι περὶ τῆς τοιαύτης ἐπηρείας τῆς Σελήνης· ὑπάρχουσιν ὁμῶς πολλοὶ τούτων ἐν οἷς ὁ Βρούσης, ὁ Φοντάνης καὶ ἄλλοι, οἵτινες ἀναγνωρίζουσι τὴν ἐπήρειαν τῆς σελήνης ἐπὶ τῆς ἐπιληψίας.

Ἡ αὖξουσα σελήνη εἶνε βέβαιον παρ' ἡμῶν ὅτι διαστέλλει τὰ χροῖα ἐλκη καὶ ὑγρότερα ποιεῖ, ἐξογκώνει τὰ χοιραδικὰ οἰδήματα, διότι ἐπαυξάνει τὰ ὑγρά τοῦ σώματος, καὶ χαλαρώνει τὰ ἀγγεῖα. Ἡ δὲ φθίνουσα συμμύει τὰ ἐλκη καὶ ξηρότερα ποιεῖ, καὶ τὰ χοιραδικὰ οἰδήματα συστέλλει. Διὰ ταῦτα οἱ ἐμπειρικοὶ παρ' ἡμῶν πρὸς χρῆσιν θεραπευτικῶν μέσων ὀρίζουσι τὴν φθίνουσαν σελήνην. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι καὶ ἡ θεραπεία γίνεται ἀσφαλέστερα καὶ τὰ φάρμακα ἀσφαλέστερον ἐνεργοῦσι κατὰ τὴν φθίνουσαν σελήνην, καὶ ὅτι τ' ἀντισθενικὰ ἐνεργοῦσι περισσότερον ἐν τῇ αὖξούσῃ Σελήνῃ. Τὰ δὲ τονικά ἔτι μετ' ὃν ἐνεργοῦσι φθινούσης Σελήνης.

Ὁ ἰατρὸς Βαλβάρ ἐκ πολλῶν παρατηρήσεων ἐπέσθη ὅτι ἐν Βεγγάλῃ τῶν Ἰνδιῶν ἡ Σελήνη μεγάλως ἐπηρεάζει ἐπὶ τῆς πορείας τῶν νόσων.

Ὁ δὲ Ραμαζίνης ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὴν 2 Ἰανουαρίου 1693, ἐπισυμβάσης ἐκλείψεως Σελήνης, ὅτε ἐπεκράτει ἐπιδημία, ἀπέθανον οἱ πλεῖστοι τῶν νοσούντων.

Αἱ γυναῖκες πρέπει νὰ γίνωνται ἰατροί;

Τὸ θέμα τοῦτο ἐφελκύει τὰς συζητήσεις πολλῶν σπουδαίων ἀνδρῶν, ἀφ' ἧς μάλιστα τὸ ἐπικρατοῦν πνεῦμα τῆς ἐποχῆς καὶ ἰδια ἐκπαιδευτήρια πολλαχοῦ ἐγκαθίδρυσεν πρὸς τὴν ἱατρικὴν ἐκπαίδευσιν γυναικῶν, καὶ νεάνιδες ἀναγορεύονται διδάκτορες.

Τὴ πνεῦμα τοῦτο ἐπικρατεῖ ἔτι μᾶλλον ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν Ἀμερικῇ, ἐν Ῥωσίᾳ καὶ ἐν Ἑλβετίᾳ.

Πολλοὶ εἰσιν οἱ ἀποδοκιμάζοντες τὸ στάδιον τοῦτο εἰς τὰς γυναῖκας· ὁ δὲ Βισχὸρ ἐν Μονάχῳ καὶ ὁ Βερλοῦ ἐν Βιέννῃ ἀνιπρεπεῖς καὶ σοφοὶ ἰατροὶ διαρρήδην καταπολεμοῦσι τὴν ἰδέαν ταύτην, συμβουλευόντες τὰς γυναῖκας νὰ ἐπασχολῶνται εἰς τὰ τοῦ οἴκου καὶ νὰ μὴ ἀναμιγνύωνται εἰς ἔργα ἀνδρῶν.

Τὸ θέμα τοῦτο ἀπασχολεῖ καὶ τοὺς ἀρχαίους· διότι καὶ ἐν τῷ παναρχαίῳ πολιτισμῷ φαίνεται ὅτι ἰατροὶ ὑπῆρχον καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ἡ Πανάκεια καὶ ἡ Ὑγίεια συνετιμῶντο μετὰ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὅστις ἦτο βασιλεὺς τῆς Θεσσαλίας, ἡ δὲ Ὑγίεια ἦτο θυγάτηρ αὐτοῦ.

Ἡ Ἀρτεμις, ἡ Παλλὰς, ἡ Κυβέλλη καὶ ἄλλαι ἦσαν ἰατροὶ. Ἡ βασίλισσα Ἑκάβη καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ἦσαν ἰατροὶ. Ἡ Ἑκάβη ἀνεκάλυψε πολλὰ ἱατρικὰ βότανα, ἐν οἷς καὶ τὸ ἀκόνιτον καὶ ἐτιμήθη ὡς θεὰ τῆς μαγγανίας.

Ἐπίσημοι ἰατροὶ καὶ μάγισσαι ἦσαν καὶ ἡ Μήδεια καὶ ἡ Κίρκη. Ἡ μὲν Μήδεια ἦτο πολυμαθεστάτη καὶ σημαντικὴ, αὕτη ἐπενόησε τὸ καλούμενον Μήδεϊα ἔλαϊον, τὸ ὁποῖον συνίσταται ἐκ βοτάνων, λίπους, νάφθας καὶ βαφῆς· διὰ τούτου ἐπλήθειρε καὶ ἐθαυματουργεῖ. Ἐθεωρεῖτο τόσον δεινὴ ἰατρίκα, ὥστε ἠδύνατο νὰ ἀνανεώσῃ τὸν ἀνθρώπον. Ἐπέτυχεν νὰ ἀνανεώσῃ τὸν Αἴσονα, ἀλλ' ἀπέτυχεν εἰς τὸν Πελῖαν, κριὸν διζευελίσσας καὶ ψήσας, ἐποίησεν ἔπειτα διὰ φαρμάκων ἀρνίον.

Τότε ἡ θεραπευτικὴ ἐγένετο σύμμικτος μετὰ φαρμάκων, μετὰ

βοτανικῶν λουτρῶν, μετὰ ἐντρίψεων καὶ μετὰ ἐντάρσεως τῶν μελῶν τοῦ σώματος (α).

Ἡ Μήδεια ἐγνώριζε προσέτι καὶ χυμικὰς σκευασίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διὰ τοιαύτης τινὸς, συνισταμένης ἐξ ἀσπράχτου ἔκαυσε τὸ ἐν Κορίνθῳ μέγαρον. Τὸ μίγμα τοῦτο ἀναφλέγεται εὐκόλως ἐν τῷ ἄερι, καὶ ἦτο γνωστὸν καὶ ἐν Βαβυλωνίᾳ καὶ ἐν Μηδίᾳ. Φαίνεται ὅτι ἦτο ὡς τὸ λεγόμενον Γρηγοριανὸν ἢ ὕγρον πῦρ, δι' οὗ οἱ Ἕλληνες ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔκαυσαν τὸν στόλον τῶν Ἀράβων.

Αὕτη ἐγνώριζε καὶ δραστήρια δηλητήρια· διὰ τοιούτου δηλητηρίου ἔβαψε τὴν στολὴν τῆς Γλαύκης. Ὁ Πλούταρχος, ὁ Διόδωρος καὶ ἄλλοι παριστῶσι ταύτην ὡς ἐπισημοτάτην ἰατρίαν.

Ἡ Κίρκη ἦτον ἀδελφὴ τῆς Μήδειας, καὶ αὕτη ἦτον ἐπίσημος ἰατρίκα, ἐγνώριζε βότανα μεθυστικὰ καὶ ναρκωτικὰ· διὰ τοιούτων μετέβαλεν εἰς χοίρους τοὺς ἐταίρους τοῦ Ὀδυσσεύς, τὸ δὲ μόλυ ἦτο τὸ ἀντιφάρμακον αὐτῶν (β).

Ἡ ἱατρικὴ ἔκτοτε ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ εὐγενεστέρη τέχνη καὶ μετήρχοντο ταύτην καὶ βασιλεῖς καὶ βασίλισσαι.

Ἡ Ὠραία Ἑλένη, ἡ Βασίλισσα τῆς Σπάρτης, ἐνεκα τῆς ὁποίας ἐγένετο ἡ μεγάλη ἐκείνη ἐστρατεία τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τρώων, ἡ ὡς ἰατρίκα, αὕτη ἀνεκάλυψε τὸ Ἑλένειον βότανον, καὶ τὸ ἀνηπένθεος τ' ἀχολόν τε, κακῶν ἐπίληθον ἀπάντων· καὶ ἐπωνομάζετο ἰατρίκα Ἀφροδίτη.

Ἡ Οἰνῶνη ἡ πρώτη σύζυγος τοῦ ἀπίστου Πάριδος ἦτον ἀρίστη ἰατρίκα.

Ὅταν ὁ Πάρις ἐτραυματίσθη, αὕτη δὲν ἠθέλησε νὰ θεραπεύσῃ τὸ τραῦμα τοῦ ἀπίστου συζύγου τῆς.

(α) Τοιαύτη θεραπεία εἰσέτι διατηρεῖται παρὰ τισι παρ' ἡμῖν ἐμπειρικοῖς. Ὑπῆρχε πρὸ ἐτῶν ἐν Τεγρᾷ γέρον τις Ἀνδριανὸς καλούμενος, ὅστις ἐθεράπευε πάσχοντας ἐξ ἐμφράξεων καὶ ἄλλων καχεξιῶν διὰ τοῦ λεγομένου τραδήματος. Ἐνέπηγε δυνατόν πάλιν ἐν τῇ γῇ, ἔδενε τοὺς πόδας τοῦ πάσχοντος διὰ σχοινίου ἐπὶ τοῦ πάλου, εἴτα ἔδενεν ὑπὸ τὰς μασχάλας τὸν ὠρακα διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον προσήρμοζεν ἐπὶ τῶν ἑαυτοῦ ὠμοπλατῶν, καὶ ἐτάνυε τὸ σχοινίον οὕτως ἤλκυε σρόδρα τὸν κορμὸν τοῦ πάσχοντος καὶ λοιπὸν ἐθεραπεύοντο, τινὲς δὲ ἀπέθνησκον.

(β) Τὸ μόλυ εἶναι βότανον, ὅπερ λέγουσιν ὅτι εἶναι ὁ ἄγριος πήγανος. Τὸν δὲ πῆγανον καὶ ἡδὴ θεωροῦσι κατὰ τῆς διαλύσεως τῆς μαγίας· φαντίζουσι δὲ τούτου τὸν μαγευθέντα.

Ἡ Ἀγαμέδνη ἡ θυγάτηρ τοῦ Αὐγείου βασιλέως τῶν Ἑπειῶν ἦτον ἐπίσημος ἰατρία, ἐγνώριζε πολλὰ φάρμακα ἀνεπώδινα καὶ δηλητηριώδη. Ὁ Ὅμηρος λέγει ὅτι ἐγνώριζεν ὅλα τὰ φάρμακα ὅσα τρέφει ἡ γῆ. (ἀκολουθεῖ)

Υγρὸν πρὸς ἐξάλειψιν τῶν κηλίδων ἐκ λίγδας ἐπὶ διαφόρων ὑφασμάτων χωρὶς βλάβης τοῦ χρώματος καὶ τῆς λάμψεως.

Λάβε ἐλαίου τερεβινθίνης πολὺ καθαροῦ.	δράμ. 50.
Οἰνοπνεύματος δυνατοῦ 40 βαθμῶν	» 6.
Θειικοῦ αἰθέρος.	» 6.

ἀνίμῳ ἐν φιάλῃ πωμάτωσον καλῶς καὶ φύλαξον.

Πρὸς χρῆσιν θεῶς τὸ κηλιδωμένον μέρος τοῦ ὑφάσματος ἐπὶ πολὺ διπλωμένον πανίου, καὶ ἐμβρεξον διὰ τοῦ ῥηθέντος ὑγροῦ τὰς κηλίδας· καὶ δι' ἐνὸς ἄλλου λευκοῦ καὶ λεπτοῦ πανίου ἐντριβε τὰς κηλίδας ἐλαφρῶς, ἕως οὗ τὸ ὑφάσμα στεγνώσῃ καὶ ἡ κηλὶς ἐξαφανισθῇ.

Ἐὰν ἡ κηλὶς ᾖ παλαιὰ καὶ δὲν ἐξαλείφηται καλῶς, θέρμανον ὀλίγον τὴν κηλὶδα διὰ προσεγγίσεως κωταλίου, ἔχοντος ἄνθρακα πεφλεγμένον.

Ἡ καλὴ ποιότης τῆς σκευασίας ταύτης ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς καλῆς ποιότητος τῶν συστατικῶν. Πρὸς ἀφαίρεσιν τῆς βαρεῖας ὁσμῆς πρόσθετε ὀλίγον ἔλαιον πτητικὸν τοῦ λεμονίου.

Μακροβιότης.

Ὑπάρχει ἐν Πειραιεὶ γέρων ἱερεὺς, καλούμενος Παγκράτιος Κουμέλης, ὅστις ἐχειροτονήθη ἱεροδιάκονος τῷ 1802. Ὑπῆρξεν ἱεροδιάκονος ἐν Ὑδροπολικίᾳ (Ντροπολιτζιᾷ) ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Δημητρίου κατὰ τὸ 1807 ἐπὶ Βελήπασα. Βλέπει καλῶς, περιπατεῖ καλῶς, τρώγει καλῶς, τὴν μνήμην καὶ ἐν γένει τὴν διάνοιαν ἔχει καλῶς. Τὸ γῆρας οὐ παρίσταται ἀνάλογον μὲ τὴν μακροβιότητα αὐτοῦ. Ἡ ἡλικία αὐτοῦ ὑπολογίζεται ὥστε τὰ 104 ἔτη. Εἶνε ἐφημέριος ἐκκλησίας.